

THE GLOBAL GOALS
For Sustainable Development

**ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ
ΣΤΟΧΟΣ**

8

**Ενημέρωση & Σχέδιο Προσέγγισης
για τον Χρηματοπιστωτικό Εγγραμματισμό
για τον Εκπαιδευτικό**

Χρηματοπιστωτικός Εγγραμματισμός

Εισαγωγή

Το χρήμα είναι μια πηγή μυστηρίου για τα παιδιά. Διαισθάνονται τη δύναμή του από πολύ μικρά και γι' αυτό κάνουν συχνά πολλές ερωτήσεις. Εμείς, οι ενήλικοι, συνήθως αποφεύγουμε να ανοίξουμε οποιαδήποτε συζήτηση γύρω από το θέμα, θεωρώντας ότι με αυτό τον τρόπο τα «προστατεύουμε». Ωστόσο, στην πραγματικότητα τους στερούμε την ευκαιρία να καταλάβουν και να αναπτύξουν σιγά-σιγά τις ικανότητες που θα τους είναι απαραίτητες για να λειτουργήσουν μελλοντικά ως υπεύθυνοι ενήλικοι πολίτες και καταναλωτές.

Εξάλλου, η ικανότητα διαχείρισης των χρημάτων πρέπει να χτίζεται σταδιακά και με τον κατάλληλο τρόπο από πολύ μικρή ηλικία. Η γνώση δεν πρέπει να είναι στεία αλλά να συνδυάζεται με πρακτικά θέματα και πολύ συζήτηση, ώστε το ίδιο το παιδί να αναπτύξει τις δικές του εμπειρίες. Με τη βοήθεια και των γονέων το παιδί θα πρέπει να μάθει να επιλέγει, να περιμένει για να αποκτήσει κάτι, να αναβάλλει τις επιθυμίες του, να αντέχει την απογοήτευση, να προσαρμόζεται, αλλά και να θέτει μακροπρόθεσμους στόχους.

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού σε όλη αυτή τη διαδικασία είναι ιδιαίτερος σημαντικός, αλλά και εξίσου ευαίσθητος, καθώς η οποιαδήποτε συζήτηση γύρω από το χρήμα και τη διαχείρισή του απαιτεί λεπτούς χειρισμούς. Το υλικό που ακολουθεί έχει δημιουργηθεί με σκοπό να βοηθήσει τον εκπαιδευτικό να εισαγάγει τα παιδιά στους βασικούς οικονομικούς όρους με ευχάριστο και δημιουργικό τρόπο, λειτουργώντας επικουρικά στη μαθησιακή διαδικασία. Δύναται, δε, να χρησιμοποιηθεί για όλες τις τάξεις του Δημοτικού. Επαφίεται στον δάσκαλο να προσδιορίσει, ανάλογα με το ηλικιακό επίπεδο των μαθητών του και τις εκπαιδευτικές προτεραιότητες που έχει θέσει, το βαθμό ενασχόλησης και εμβάθυνσης της κάθε θεματικής ενότητας.

Λόγω της ηλικιακής ομάδας στην οποία απευθύνεται, το υλικό έχει δομηθεί στη βάση πέντε, φαινομενικά απλών, ερωτήσεων για το χρήμα. Οι εν λόγω ερωτήσεις μπορούν να αποτελέσουν κάλλιστα το έναυσμα για να ξεκινήσετε τη συζήτηση στην τάξη, ενώ ακολουθούν προτάσεις για παραδείγματα και δράσεις που μπορείτε να χρησιμοποιήσετε, και οι οποίες στοχεύουν στην ενεργοποίηση της κριτικής σκέψης των παιδιών και ως εκ τούτου στη διαμόρφωση του αξιακού τους χαρακτήρα. Επικουρικά μπορείτε να χρησιμοποιήσετε και το επιπλέον υλικό με τις «Δραστηριότητες για τα Παιδιά», καθώς και το «Γλωσσάριο χρηματοπιστωτικών όρων». Οι προτάσεις μας είναι απλά ενδεικτικές και στόχο έχουν να διευκολύνουν και όχι να περιορίσουν το έργο σας.

Η αξιοποίηση των μηνυμάτων και αξιών ζωής, όπως το ότι τα χρήματα δεν εξασφαλίζουν τη χαρά, ότι η ουσιαστική ικανοποίηση ζωής δεν επιτυγχάνεται με τον καταναλωτισμό, ότι πλούσιος δεν είναι αυτός που έχει περισσότερα αλλά αυτός που μπορεί να νιώθει και να ζει καλά με λιγότερα, η αποφυγή της σπατάλης που συνήθως εμπεριέχει μη εκτίμηση της πραγματικής αξίας των αγαθών και μόνιμο αίσθημα ανικανοποίητου, η υιοθέτηση της εργατικότητας, της προσπάθειας, της συμμετοχής και της δημιουργίας ως προϋποθέσεις για την επιτυχία, η ανάπτυξη της αλληλεγγύης και της ανθρωπιάς, θα αποτελέσουν την καλύτερη τροφοδότηση και προετοιμασία του παιδιού για να ανταποκριθεί στην ενήλικη ζωή του. Εσείς ως Εκπαιδευτικοί καλείστε να θέσετε τις Αξίες ζωής στη βάση των 5 ερωτήσεων.

Καλή επιτυχία!

Οι πέντε ερωτήσεις για το χρήμα:

- 1** Από πού προέρχονται τα χρήματά μας;
- 2** Τι μας προσφέρουν τα χρήματα και πώς μας κάνουν να νιώθουμε;
- 3** Πώς μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε τα χρήματά μας;
- 4** Πώς με τα χρήματά μας μπορούμε να βοηθήσουμε τους άλλους ανθρώπους;
- 5** Πώς μπορούμε να αποταμιεύσουμε τα χρήματά μας και γιατί να το κάνουμε;

Αυτά τα ερωτήματα έχουν σχεδιαστεί για να επιτρέψουν στους μαθητές σας να διερευνήσουν τα πράγματα που μπορούμε να κάνουμε με τα χρήματά μας. Οι δραστηριότητες, οι οποίες προτείνονται, θα επιτρέψουν στα παιδιά να αποκτήσουν μια σειρά από δεξιότητες και γνώσεις. Ταυτόχρονα, διερευνάται πως οι Αξίες της γενναιοδωρίας, της ευγνωμοσύνης και της δικαιοσύνης μπορούν διαμορφώσουν τη στάση τους και τις αποφάσεις τους για τα χρήματα.

Χρηματοπιστωτικός Εγγραμματισμός

Ερώτηση 1η:

Από πού προέρχονται τα χρήματά μας;

Συζητήστε με τα παιδιά τα εξής:

- Τι είναι το χρήμα;
- Ποια είναι η αξία των κερμάτων/νομισμάτων και των χαρτονομισμάτων/τραπεζογραμματίων;
- Πώς κερδίζονται τα χρήματα (εργασία, χαρτζιλίκι, κληρονομιά, τυχερά παιχνίδια, συμμετοχή σε διαγωνισμούς, επιδόματα από το κράτος, κ.ά.);
- Ποια είναι η σύνδεση εργασίας και χρήματος;

Μπορείτε να ενισχύσετε την ενημέρωση των μαθητών προγραμματίζοντας εξωτερικούς επισκέπτες να έρθουν στο σχολείο για να μιλήσουν στα παιδιά για την εργασία τους. Οι επισκέπτες μπορούν να μιλήσουν για το είδος της εργασίας τους και γιατί πληρώνονται από αυτήν. Τα παιδιά μπορούν να θέσουν ερωτήματα: Τι προσφέρεται μέσω της εργασίας σας (αγαθά ή υπηρεσίες); Τι είδους κατάρτιση / δεξιότητες χρειάζεται για να την κάνει κάποιος; Είναι ευχαριστημένοι από αυτήν και ποιες είναι οι συνήθειες απολαβής;

Επίσης, μπορείτε μαζί με τους μαθητές σας να κοιτάξετε τις τοπικές αγγελίες εργασίας για να εντοπίσετε επαγγέλματα και αποδοχές και τη σύγκριση των μισθών στην Ελλάδα και στις άλλες χώρες ή να σημειώσετε στον πίνακα τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τα προσόντα που απαιτεί κάθε εργασία. Βάλτε τα παιδιά να απαντήσουν στο ερώτημα για το αν υπάρχει σχέση μεταξύ αμοιβής και προσόντων.

Δημιουργείστε ομάδες μικρών δημοσιογράφων, οι οποίες θα πάρουν «συνέντευξη» από διαφορετικά άτομα στο σχολείο για τη δουλειά τους, π.χ. ο διευθυντής, οι δάσκαλοι, το προσωπικό των γραφείων αν υπάρχει, ο υπεύθυνος ή ο υπάλληλος του κυλικείου, ο φύλακας, ο οδηγός, κ.ά.

Ζητήστε από τους μαθητές σας να μιλήσουν με τους γονείς τους ή με διάφορα μέλη της οικογένειάς τους για τις θέσεις εργασίας που διατηρούν ή έχουν απασχοληθεί στο παρελθόν. Πόσο ευχαριστημένοι ήταν από την εργασία τους; Ποια ήταν η καλύτερη δουλειά που είχαν ποτέ και γιατί;

Ερώτηση 2η:

Τι μας προσφέρουν τα χρήματα και πώς μας κάνουν να νιώθουμε;

Ο τρόπος που αισθανόμαστε για διάφορα πράγματα μπορεί να διαφέρει από λεπτό σε λεπτό. Τα συναισθήματά μας αλλάζουν ανάλογα με το τι συμβαίνει σε εμάς ή στους αγαπημένους μας. Τα χρήματα είναι κάτι που μπορεί να μας κάνουν να αλλάξουμε τον τρόπο που αισθανόμαστε και μπορεί να είναι το μέσον για να βοηθήσουμε άλλους ανθρώπους.

Μιλήστε στους μαθητές σας για συναισθήματα, όπως χαρά, λύπη, θυμό, ζήλεια κ.ά. Με ποιον τρόπο μπορούν τα χρήματα να μας κάνουν να αισθανόμαστε έτσι;

Ρωτήστε για το αν πιστεύουν πως έχει σημασία που μερικοί άνθρωποι έχουν πολύ περισσότερα χρήματα από κάποιους άλλους, δημιουργώντας έτσι το κατάλληλο έδαφος για να διερευνήσετε με τους μαθητές σας αν τα χρήματα μας κάνουν πάντα ευτυχισμένους και πώς μπορούμε να είμαστε ευγνώμονες για πολλά πράγματα στη ζωή μας εκτός από τα χρήματα, όπως η υγεία μας, η οικογένειά μας και οι φίλοι μας.

Τα χρήματα επηρεάζουν τον τρόπο που αισθανόμαστε και τον τρόπο που συμπεριφερόμαστε. Ποια συναισθήματα επηρεάζονται περισσότερο από τα χρήματα; Πώς νιώθουμε όταν είμαστε γενναιόδωροι; Όταν βοηθάμε κάποιον αδύναμο γινόμαστε πιο ευτυχισμένοι;

- Καταλαβαίνουμε όλοι με τον ίδιο τρόπο την αξία των χρημάτων;
- Μήπως ο τρόπος που αντιλαμβανόμαστε την αξία τους εξαρτάται από το πόσα χρήματα έχουμε;
- Τι μπορεί να συμβεί αν συνεχώς επιδιώκουμε να έχουμε περισσότερα χρήματα;

Δώστε στα παιδιά την ευκαιρία να πουν τις απόψεις τους και να κάνουν διάλογο.

Χρηματοπιστωτικός Εγγραμματισμός

Ερώτηση 3η:

Πώς μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε τα χρήματά μας;

Ζητήστε από την τάξη να σας πει όλα τα πράγματα στα οποία θα ήθελαν τα παιδιά να ξοδέψουν τα χρήματά τους. Κάντε μια λίστα με τις ιδέες τους για να τις δουν όλοι και συζητήστε αν επέλεξαν όλοι τα ίδια πράγματα για να ξοδέψουν τα χρήματά τους ή έχει επιλέξει κάποιος πολύ διαφορετικά πράγματα για να αγοράσει; Ζητείστε τους να προσδιορίσουν για κάθε ιδέα αν αυτή καλύπτει μια ανάγκη ή μια επιθυμία τους.

Ξανακοιτάξτε τη λίστα των πραγμάτων που κατέγραψαν οι μαθητές σας και ρωτήστε τους αν πιστεύουν ότι πρέπει να πληρώσουν γι' αυτά με δικά τους χρήματα (χαρτζιλίκι) ή θα έπρεπε οι γονείς τους να τα πληρώνουν.

Τοποθετήστε εικονικές τιμές δίπλα σε κάθε αγαθό ή υπηρεσία από την ανωτέρω λίστα και αφού ορίσετε ένα ποσό που τα παιδιά θα έχουν στη διάθεσή τους να ξοδέψουν, το οποίο δεν θα καλύπτει όλα όσα αναφέρονται στη λίστα, ζητείστε τους να καταγράψουν ποια από αυτά θα αγοράσουν πρώτα και γιατί.

Συζητήστε με τα παιδιά τις ανάγκες και τις επιθυμίες παιδιών που ζουν σε άλλα μέρη του κόσμου και ιδιαίτερα σε περιοχές με προβλήματα (αναπτυσσόμενες χώρες, πείνα, πόλεμος). Είναι ίδιες οι ανάγκες τους με τις δικές μας; Πού διαφέρουν και γιατί;

Μιλήστε για την παιδική εργασία και το δικαίωμα του παιδιού να προστατεύεται από την οικονομική εκμετάλλευση και από την εκτέλεση οποιασδήποτε εργασίας που ενέχει κινδύνους ή που μπορεί να βλάψει την υγεία του ή τη σωματική, πνευματική, ψυχική, ηθική ή κοινωνική του ανάπτυξη. (Σύμβαση των δικαιωμάτων του παιδιού 1989, (άρθρο 1) «κάθε ανθρώπινο ον μικρότερο των δεκαοκτώ ετών, εκτός εάν η ενηλικίωση επέρχεται νωρίτερα, σύμφωνα με την ισχύουσα για το παιδί νομοθεσία». (Άρθρο 32) «αναγνωρίζεται το δικαίωμα του παιδιού να προστατεύεται από την οικονομική εκμετάλλευση και από την εκτέλεση οποιασδήποτε εργασίας που ενέχει κινδύνους ή που μπορεί να βλάψει την υγεία του ή τη σωματική, πνευματική, ψυχική, ηθική ή κοινωνική του ανάπτυξη»).

Σχεδιάστε στον πίνακα έναν κατάλογο για να δείξετε τα αγαθά και την αξία τους, τα πράγματα που κοστίζουν χρήματα και τα πράγματα που προσφέρονται δωρεάν στη ζωή.

Συζητήστε τι άλλο θα μπορούσαν τα παιδιά να κάνουν με τα χρήματά τους εκτός από το να τα ξοδέψουν για προσωπικές τους ανάγκες/επιθυμίες;

Σχεδιάστε μαζί με τα παιδιά τρόπους εξοικονόμησης χρημάτων (π.χ. λίστες για αγορά αγαθών και διαχωρισμός τους μεταξύ αυτών που «χρειάζεται» να αγοράσουμε και αυτών που απλά «θέλουμε»).

Χρηματοπιστωτικός Εγγραμματισμός

Ερώτηση 4η:

Πώς με τα χρήματά μας μπορούμε να βοηθήσουμε τους άλλους ανθρώπους;

Προσκαλέστε έναν εθελοντή μιας ΜΚΟ στην τάξη για να μιλήσει για το έργο του.

Σχεδιάστε και οργανώστε ένα φιλανθρωπικό γεγονός.

Μάθετε περισσότερα για τους οργανισμούς που παρέχουν υπηρεσίες στους ανθρώπους που έχουν ανάγκη (Άστεγους - Πρόσφυγες - Άτομα τρίτης ηλικίας). Τι κάνουν και πώς το κάνουν.

Χρησιμοποιήστε τη συζήτηση στην ομάδα για να εξηγήσετε πως βοηθώντας τους ανθρώπους που έχουν ανάγκη κάνουμε κάτι καλό. Όταν βοηθάμε τους ανθρώπους, δίνουμε κάτι πολύτιμο στον εαυτό μας, την ικανοποίηση της προσφοράς, και αυτό αντικατοπτρίζει την αγάπη και τη φιλία μας. Μπορούμε να δώσουμε το χρόνο, τις ικανότητές μας και κάποια από τα χρήματά μας, αλλά το σημαντικότερο είναι να το κάνουμε όχι για τον έπαινο ή την αναγνώριση, αλλά γιατί το αισθανόμαστε. Με αφορμή το δυσμενές οικονομικό κλίμα που επικρατεί, πρέπει τα παιδιά να μάθουν να μοιράζονται, να μην σπαταλούν, να μην θεωρούν τίποτα δεδομένο και μόνιμο, να αναπτύξουν πνεύμα αλληλεγγύης για το διπλανό παιδί και κατ' επέκταση το συνάνθρωπο, και κυρίως να μάθουν να είναι ευχαριστημένα με όσα έχουν.

Ερώτηση 5η:

Πώς μπορούμε να αποταμιεύσουμε τα χρήματά μας και γιατί να το κάνουμε;

Διασκεδάστε καθώς αποταμιεύετε. Είναι απαραίτητο τα παιδιά να κινητοποιηθούν, ως προς τη σημασία της αποταμίευσης. Ταυτόχρονα όμως θα πρέπει να δείξουν ενδιαφέρον και να διασκεδάσουν. Γι' αυτό το λόγο, μπορείτε να φτιάξετε στην τάξη κουμπάρδες με πολύχρωμα σχέδια και σχήματα, μορφές ζώων, όπως το γουρουνάκι, καλαίσθητα βάζα και κουτάκια όπου τα παιδιά θα φυλάξουν τα χρήματά τους.

Δημιουργήστε μια αφίσα με πέντε κορυφαίες συμβουλές σχετικά με την αποταμίευση. Αυτό πρέπει να είναι κάτι που θα μπορούσαν τα παιδιά να δείξουν επίσης στους φίλους και την οικογένειά τους για να τους ενθαρρύνουν να αποταμιεύσουν.

Ρωτήστε τα παιδιά αν νομίζουν ότι είναι καλύτερο να ξοδεύεις ή να αποταμιεύεις. Συζητήστε μαζί τους εάν σκέφτονται ότι με το να αποταμιεύσεις χρήματα θα έχουν περισσότερα σε πέντε χρόνια από σήμερα. Μετά τη συζήτηση, ρωτήστε αν κάποιο από αυτά τα παιδιά έχει αλλάξει γνώμη.

Σε ομάδες, ζητήστε από τα παιδιά να γράψουν τι ξέρουν για την αποταμίευση χρημάτων.

Πού και πώς μπορούμε να εξοικονομήσουμε χρήματα;

Γιατί να αποταμιεύουμε;

Ποια είναι τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της αποταμίευσης;

Μοιραστείτε τις ιδέες τους με την υπόλοιπη τάξη.

Χρηματοπιστωτικός Εγγραμματισμός

**Μερικές φορές μας βοηθά να εξοικονομούμε χρήματα,
εάν χρησιμοποιούμε ένα αποταμιευτικό λογαριασμό.**

**Τι γνωρίζουν τα παιδιά σχετικά με τους ειδικούς λογαριασμούς
ταμιευτηρίου;**

Εξηγήστε ότι ο τόκος είναι το όνομα που δίνεται ως πληρωμή/αμοιβή από την τράπεζα για την χρήση χρημάτων που δεν είναι δικά της (της τράπεζας) και κατατίθενται σε ένα αποταμιευτικό λογαριασμό. Εξηγήστε λεπτομερέστερα τι σημαίνει αυτό, π.χ. αν βάλω 10€ στο λογαριασμό μου η τράπεζα θα μου πληρώσει λίγα περισσότερα χρήματα αν τα κρατήσω εκεί για ένα ολόκληρο έτος.

Ζητήστε από τα παιδιά να γράψουν γιατί νομίζουν πως οι τράπεζες πληρώνουν τόκους και γιατί οι πελάτες δείχνουν ενδιαφέρον και θέλουν να φυλάνε στην τράπεζα τα χρήματά τους.

Επισκεφθείτε μια τράπεζα ή ζητήστε από κάποιο στέλεχος της τράπεζας της περιοχής σας να επισκεφθεί το σχολείο και να μιλήσει στα παιδιά για την αποταμίευση και τους τραπεζικούς λογαριασμούς. Οργανώστε ένα bazaar με χειροτεχνίες των παιδιών και με τα χρήματα που θα συγκεντρωθούν ανοίξτε έναν λογαριασμό στην τράπεζα για κάποιο συγκεκριμένο στόχο που θα αφορά όλη την τάξη (π.χ. αγορά εκπαιδευτικού υλικού, μπάλες ή όργανα γυμναστικής, μαρκαδόρους, μπιγιές, βιβλία ή άλλα).

Συμπερασματικά

Ο Χρηματοπιστωτικός Εγγραμματισμός μας παρέχει ένα σημαντικό εφόδιο ζωής καθώς βελτιώνει τη συμπεριφορά μας περί τα χρηματοοικονομικά και μας επιτρέπει να λαμβάνουμε ορθότερες, πιο συνετές και συνειδητές, αποφάσεις στη ζωή μας. Σε έναν μεταβαλλόμενο αλλά και σύνθετο κόσμο, η απόκτηση αυτής της γνώσης έχει ιδιαίτερη βαρύτητα γιατί επιτρέπει στους πολίτες να μπορούν να συμμετέχουν αποτελεσματικότερα στα κοινά. Εξάλλου, κανείς δεν μπορεί να αρνηθεί πως η οικονομική γνώση έχει τον πρωταρχικό ρόλο στη λειτουργία μιας σύγχρονης κοινωνίας. Για τον λόγο αυτό, οι οικονομικές γνώσεις και δεξιότητες πρέπει να καταστούν μια από τις βασικές θεματικές ενότητες ενός σύγχρονου προγράμματος σπουδών.

Εκτός από αυτό, ο Χρηματοπιστωτικός Εγγραμματισμός είναι ζωτικής σημασίας για την οικονομική ευημερία γιατί έστω και μια στοιχειώδης κατανόηση της λειτουργίας του οικονομικού περιβάλλοντος μπορεί να βελτιώσει την ικανότητα των πολιτών να αποκτούν τις πληροφορίες που χρειάζονται και να κάνουν καλύτερες επιλογές.

Σε αυτό το κομμάτι η συμβολή σου στην ενημέρωση για τα βασικά θέματα του Χρηματοπιστωτικού Εγγραμματισμού είναι πολύτιμη, καθώς το έργο κάθε εκπαιδευτικού είναι η κινητήρια δύναμη της ομαλής και ισόρροπης ανάπτυξης των πολιτών και της κοινωνίας στο σύνολό της.

THE GLOBAL GOALS
For Sustainable Development

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ
ΣΤΟΧΟΣ

8

Χρηματοπιστωτικός
Εγγραμματισμός

Το ΒΙΩΜΑΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ, το εκπαιδευτικό τμήμα του QualityNet Foundation, είναι ένας φορέας που δημιουργεί καινοτόμα προγράμματα συμβάλλοντας στη δημιουργία των ενεργών πολιτών του αύριο!

Τηλ.: 210-6898593, e-mail: info@biomatiko.gr

www.biomatiko.gr

www.sustainablegreece2020.com

